

שופטים ט"ז

1) למכסה עתיק (הגר"ח קניבסקי) שופטים ט"ז ג

ויקם בחצי הלילה ליל פסח ה' (רוקח רות פ"ג וכ"ה בתוס' השלם בא פ' ויהי בחצי הלילה ושם אי' שהי' י"ד ניסן)

2) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ט עמוד ב

תניא, רבי אומר: תחילת קלקולו בעזה, לפיכך לקה בעזה; תחילת קלקולו בעזה, דכתיב: (שופטים טז) וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה וגו', לפיכך לקה בעזה, דכתיב: (שופטים טז) ויורידו אותו עזתה. והכתיב: (שופטים יד) וירד שמשון תמנתה; תחלת קלקולו מיהא בעזה היה. (שופטים טז) ויהי אחרי כן ויאהב אשה בנחל שורק ושמה דלילה - תניא, רבי אומר: אילמלא (לא) נקרא שמה דלילה, ראויה היתה שתקרא דלילה, דילדלה את כחו, דילדלה את לבו, דילדלה את מעשיו; דילדלה את כחו, דכתיב: (שופטים טז) ויסר כחו מעליו; דילדלה את לבו, דכתיב: (שופטים טז) ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו; דילדלה את מעשיו, דאיסתלק שכינה מיניה, דכתיב: (שופטים טז) והוא לא ידע כי ה' סר מעליו. ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו - מנא ידעה? א"ר חנין א"ר: ניכרין דברי אמת. אביי אמר: ידעה בו באותו צדיק דלא מפיך שם שמים לבטלה, כיון דאמר: (שופטים טז) נזיר אלקים אני, אמרה: השתא ודאי קושטא קאמר. (שופטים טז) ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו - מאי ותאלצהו? אמר רבי יצחק דבי רבי אמי: בשעת גמר ביאה נשמטה מתחתיו

3) ספר ישראל קדושים - אות ה

דלילה שקראה הכתוב סתם אשה נראה לי ברור דהיתה מישראל וכן משמע דאישות היה לו בה ממה שאמרו בניזיר (ד'). כבעל דלילה, דנקרא בעלה. אך בבמדבר רבה (י"ד, ט') איתא שעל שטימא עצמו בגויה היא גרמה לו לאותו גילוח. משמע דדלילה שגרמה הגילוח היתה גויה.

4) ספר עקידת יצחק - שער עג

וזה הדבר בעצמו אחר שירמזוהו הכתובים (שופטים ט"ז) במעשה שמשון נזיר ה' עם דלילה אשתו, שלא נכתבו הדברים ההמה רק לצרף מהם הדברים הללו, שאם לא כן, מאי דהוה הוה. וגם כי לא לכבוד הוא לו וליתר הנזירים. ונניח שיהיה שמשון רמז אל כל אדם, ודלילה אשתו אל החמר הרע הנפסד המדלדל כחו וגבורתו, וכמו שאמר למה נקרא שמה דלילה, שדלדלה את לבו ודלדלה את רוחו ודלדלה את כחו (סוטה ט' ע"ב). והיתה שאלת וחקירת השטן ויצר הרע אליו במה יסור כחו ממנו מאלו הארבעה ענינים שאמרנו. והנה על הענין הראשון אמר שאם יאסרוהו בשבעה יתרים לחים אשר לא חורבו. רמז אל רבוי הלחיות המותרות שבנערות, שהם מקשרין השלמות ואוסרין אותו ומבלבלין את רוחו בשבוש המעשים הבלתי מוגבלים, שעם זה יחלה וימות להיות כאחד האדם שאינו בעל ברית לאלקים. ויבוקש הדבר ולא נמצא, שנאמר וינתק את היתרים כהנתק פתיל הנעורת בהריחו אש ולא נודע כחו. לומר שאף על פי שיהיה האדם משובש על זה האופן, הנה אינו מחוייב שיפסד בזה בעוד ראש נזיר קיים באמונתו. והנה על הענין השני נאמר שאם יאסר בעבותים חדשים אשר לא יעשה בהם מלאכה שיוסר כחו וכו' (שם). והוא רמז נכבד אל המעשים החדשים הבלתי שלמים אשר לא באו עדין לכלל מלאכה גמורה, רק הם על דרך ההגבלה המשובשת, כמו שאמרנו. ואמר הכתוב שאסרוהו בהם, אמנם נאמר וינתק מעל זרועותיו כחוט. אמנם על הענין השלישי אמר אם תארגי את שבע מחלפות ראשי עם המסכת, והוא רמז קרוב אל הסתבכות הדעת ובלבולו בעיוניו אשר הם הרהורי ראשו ומחלפותיו, שהם מעורבים ומסובכים עם מסכת בלבול שכרותו. אמנם נאמר ויקץ משנתו ויסע את יתד הארג ואת המסכת, לומר שאף על פי שיהיה לו כן כאשר יקץ משנתו יכוין מושכליו עם אמונתו ויוכל להתקיים. אמנם כאשר נגע בראש נזיר ואמר נזיר אלקים אני מבטן אמי אם גלחתי וסר ממני כחי וחליתי והייתי כאחד האדם, הנה אז כאשר גולח שם נפל שדוד כי טמא ראש נזיר, והוא מה שרצינו אליו:

5) ספר החינוך מצוה תל

וצריך האדם להזהר מאד מהזכיר ברכה לבטלה, שיש בדבר עונש חמור שמזכיר שם שמים המקודש שלא לצורך, וחכמים סמכו הדבר ללאו דלא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. ובא וראה כמה היו זהירין בזה בדורות הראשונים, שהרי שמשון נזיר אלהים נשא אשה מפלשתים אשר אהב בנחל שורק, והיה זהיר כל כך בהזכרת השם שלא להזכירו כלל בין לצורך או שלא לצורך, שדלילה הכירה כי הגיד לה את כל לבו בהזכירו אלהים בתוך דבריו באמרו אליה כי נזיר אלהים אני [שופטים ט"ז, י"ז], וכמו שכתוב אחריו ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו, ואמרו זכרונם לברכה [סוטה ט' ע"ב] מנא ידעה, ומהם שאמרו ניכרין

דברי אמת, ומהם שאמרו על שהזכיר שמשון אלהים בתוך דבריו, ואף על פי שלא אמר דרך שבועה אלא דרך סיפור.

6) מחזור מסורת הרב, pp. xxviii - xxix

Regarding sin, an analogy is made to sleep. Sleep is an absolute passive state, in which man is pure object. The insistent demand of the shofar, according to the *Rambam (Hilchos Teshuvah 3:4)*, is the imperative to awaken oneself. When he is awake, man can protect himself and control his environment, but he is powerless when sleeping.

A Biblical account making the equation of sin with sleep is found in the incident of Samson and Delilah. Samson had a unique personality, fundamentally different from the other national leaders, or judges, of his time. All the other judges Deborah, Barak, Gideon, Jephthah — were great leaders of people. They led armies to war and were fine strategists. They could be categorized as leaders or commanders. However, only Samson is called mighty. He acted against his enemies as a solitary figure; he needed no one to support him in his battles.

The account in the Book of *Judges* emphasizes the terror that Samson struck in the hearts of the Philistines. Physical strength alone, however, is inadequate to explain this reaction on the part of his enemies. One individual, no matter how strong, could never defeat thousands of people on the basis of physical might alone. The power of Samson over his enemies emanated from a deeper, psychological source. His unique abilities stemmed from a dynamic, spiritual personality, a personality that in confrontation paralyzed others. His enemies did not understand the power that he held over them, and they asked Delilah to ascertain the secret.

Yet, when Samson fell asleep on the lap of Delilah, he was suddenly transformed — he lost his role as subject and became object. The stunning tragedy of this transformation was Samson's total lack of awareness that this change had even taken place. After his fateful sleep, he awoke and said: "*I will go out [to fight] like every other time... "But he did not know that Hashem had departed from him (Judges 16:20).*

The lack of awareness that one has lost his dynamic personality is the ultimate tragedy of all sinners.[4] Sometimes Delilah is a vulgar type of beauty, sometimes she is a community, sometimes a political system, or the search for hedone. Every generation has its own temptation that reduces individuals to the level of object.

What, therefore, is *teshuvah* in contrast to sin? It is ascent as opposed to descent. Through sin, one becomes an object, while *teshuvah* allows one to again become a subject. Through sin, man is acted upon, while through *teshuvah* man can act once again. Through sin, he is a thing, while through *teshuvah* he becomes a person. Through sin, gravity overwhelms, while through *teshuvah* gravity is overcome. When Israel sinned, gravity overcame Moses, who could no longer support the first set of Tablets. When Israel then returned in *teshuvah*, gravity was overcome and the second Tablets were indeed held high.

4. The Rav used the story of Samson's unawareness of his loss of strength as an analogy to the State of Israel's reaction during the Yom Kippur War of 1973. In the initial days of the war, hubris resulted in the belief that the war would be won in a few short days, similar to the Six-Day War of 1967. Only after the war became extended and the news of battlefield losses mounted was there even an awareness of vulnerability. The Rav stated that the "Delilah" in the case of the State of Israel was the widespread belief in the Land of Israel without the God of Israel.

7) שו"ת רבי אברהם בן הרמב"ם סימן יח

שאלה ילמדנו רבנו מה פרוש מה שנאמר בשמשון וסר ממני כוחי (שופטים ט"ז י"ז) היתחייב מזה שכל נזיר יהיה בו כח מופלג

שופטים ט"ז

כמו שהיה כחו של שמשון. יורנו אדוננו.

תשובה אינו מתחייב שיהיה זה בכל נזיר. אלא הענין הזה היה מיוחד לו בסיוע אלוקי שנצמד אליו למען יהיה מושיע ישראל. ותנאי ההשגחה הזאת היא שידבק בעבודת הא-ל, וההדבקות היותר חזקה היא שיהיה נזיר אלקים. וכתב אברהם ביר' משה זצ"ל.

8) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד א

(שופטים טז) ויהי טוחן בבית האסורים - א"ר יוחנן: אין טחינה אלא לשון עבירה, וכן הוא אומר: (איוב לא) תטחן לאחר אשתך, מלמד, שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר הימנו.

9) תורת משה במדבר הפטרת נשא

איתא במדרש (רות רבה ב' כ') דהיינו ערפה (היינו הרפה) ונבעלה לשמשון בבית האסורים וילדה גלית

10) תלמוד בבלי מסכת סוטה דף י עמוד א

(שופטים טז) ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלקים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה... ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים - אמר רב, אמר שמשון לפני הקב"ה: רבש"ע, זכור לי עשרים (ושתיים) שנה ששפטתי את ישראל, ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממוקם למקום.

11) רש"י מסכת סוטה דף י עמוד א

נקם אחת משתי עיני - שכר אחת מעיני תן לי בנקמה זו ושכר האחרת לעולם הבא.

12) בראשית רבה (וילנא) פרשה צח ד"ה יד יהי דן

קראו לשמשון וישחק לנו, אמר ר' לוי כתיב (שופטים ט"ז) ועל הגג כשלת אלפים, אלו מה שהיו על שפת הגג אבל מה שהיו לאחוריהם ולאחורי אחוריהם אין בריה יודעת, ואת אמרת (שם) וירדו אחיו וכל בית אביהו וישאו אותו ויעלו ויקברו אותו וגו' בקבר מנוח אביו, אלא יעקב אבינו בקש רחמים על הדבר, ויפול רוכבו אחור, יחזרו דברים לאחוריהם

13) זוהר כרך ג (במדבר) פרשת נשא דף קכו עמוד א

ואי תימא שמשון נזיר אלהים הוה אמאי אתענש, אלא שפיר הוא מלה דבעל בת אל נכר והוה ליה לאתחברא בדידיה במה דאתחזי ליה, והוה דהוה קדיש אערב ההיא קדושה בבת אל נכר ושביק אתריה דאתחזי לההיא קדושה ובגין כך אתענש, ואית מאן דאמר דלית ליה חולקא בהווא עלמא, מ"ט בגין דאמר (שופטים טז) תמות נפשי עם פלשתים ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי דימות נפשיה עמהון בהווא עלמא

14) אור החיים על בראשית פרק מט פסוק טז

דן ידין וגו' אולי כי לצד שאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים (שופטים טז ל), לזה אמר יעקב כי ישנו בגדר עם שופטי ישראל המיוחדים למעלה באין הפרש ולא יגרע מצדיק עינו, והוא אומר כאחד שבטי ישראל, פירוש כאחד המיוחד שבכל שבט ושבת מישראל, כי כל השבטים היו בהם שופטים לישראל:

15) תלמוד ירושלמי מסכת סוטה פרק א דף יז טור ב /ה"ח

כתוב אחד אומר וישפוט את ישראל ארבעים שנה וכתוב אחר אומר והוא שפט את ישראל עשרים שנה אמר רבי אחא מלמד שהיו הפלשתים יריאים ממנו עשרים שנה לאחר מותו כדרך שהיו יריאים ממנו עשרים שנה בחייו